

HOTĂRÎRE
cu privire la Programul de activitate al Guvernului pentru anii 1994-1997

nr. 153-XIII din 23.06.94

Monitor nr.6/50 din 30.06.1994

* * *

Parlamentul Republicii Moldova adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. - Se aprobă Programul de activitate al Guvernului pentru anii 1994-1997 (se anexează).

Art.2. - Guvernul va perfecta programul menționat ținînd cont de obiecțiile făcute de către deputați și va asigura îndeplinirea lui.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Petru LUCINSCHI

Chișinău, 23 iunie 1994.

Nr.153-XIII.

PROGRAMUL DE ACTIVITATE
A GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

Prezentul Program stabilește obiectivele și direcțiile principale ale politicii social-economice a Guvernului Republicii Moldova pentru anii 1994-1997 și este elaborat în scopul organizării activității executive, mobilizării resurselor de care dispun întreprinderile și organizațiile din sectoarele: de stat, nestatal și antreprenorial ale economiei naționale, utilizării eficiente a mijloacelor acordate țării de către organizațiile internaționale și investitorii străini.

Realizarea măsurilor trasate în Program va asigura ameliorarea situației social-politice, va contribui la depășirea crizei grave în care se află economia, va crea premise pentru revitalizarea republicii pe o nouă temelie.

Guvernul, totodată, consideră că democratizarea societății, reformarea economiei, crearea premiselor pentru ridicarea nivelului de trai al populației vor putea fi promovate cu succes numai atunci, cînd acestea vor deveni o cauză a tuturor forțelor politice sănătoase, tuturor institutelor puterii de stat din Republica Moldova.

Guvernul este dispus să poarte discuții și să colaboreze cu toți acei care au o atitudine responsabilă față de realitățile țării, aspiră la unitate în numele muncii creatoare, pentru consolidarea stabilității Republicii Moldova, reformarea economiei, asigurarea drepturilor și libertăților tuturor cetățenilor ei.

1. OBIECTIVELE ȘI DIRECȚIILE PRINCIPALE
ALE ACTIVITĂȚII GUVERNULUI

Guvernul Republicii Moldova își va concentra eforturile în vederea stabilizării situației social-economice a țării, redresării și revigorării economiei, accentuării orientării ei sociale.

Pentru realizarea acestor obiective Guvernul va manifesta voința politică necesară și va asigura din punct de vedere organizatoric activitatea constructivă, concentrîndu-și eforturile asupra următoarelor

direcții prioritare de activitate:

1) consolidarea stabilității, suveranității politice și economice a Republicii Moldova, promovînd o politică externă constructivă și o politică internă echilibrată previzibilă, care să asigure respectarea legislației, drepturilor și libertății cetățenilor.

2) redresarea economiei în cadrul complexului economic teritorial unic al republicii pe baza promovării în continuare a reformei economice transformărilor structurale, organizării raționale a relațiilor de producție și sociale, înzestrînd unitățile teritorial-administrative (orașele și raioanele) cu proprietate municipală și bază fiscală suficientă pentru autoadministrare și autogospodărire;

3) crearea condițiilor pentru stabilizarea și creșterea nivelului de trai al populației, atît în baza acordării posibilității pentru fiecare cetățean de a-și asigura prin muncă bunăstarea proprie și a familiei sale, cît și prin asigurarea concomitentă a susținerii directe din partea statului a păturilor mai puțin asigurate ale populației, menținerea asistenței medicale fără plată și a învățămîntului gratuit, dezvoltarea științei și culturii.

Organizîndu-și activitatea, Guvernul își va concentra eforturile astfel, încît anii 1994-1995 să devină etapă de stabilizare a economiei, iar în anii 1996-1997 să înceapă creșterea volumului de producție și îmbunătățirea simțitoare a vieții cetățenilor.

Guvernul confirmă univoc atașamentul său față de economia de piață. Totodată, punctul de vedere principal al Guvernului în domeniul reformării economiei îl constituie acceptarea pieței nu ca scop în sine, ci ca mijloc de sporire a eficienței producției și de îmbunătățire a condițiilor de trai. Schimbările preconizate, tranziția la economia de piață, bine orientată social, ce nu exclude utilizarea metodelor reglementării de stat, vor fi efectuate ținîndu-se cont de tradițiile naționale și particularitățile țării, structurile constituite istoric și amplasarea forțelor de producție, tipul de cultură, factorii sociali.

Guvernul va promova o politică socială pe înțelesul cetățenilor și economic echilibrată, va tinde să lărgescă baza socială a reformelor și contează pe susținere din partea păturilor celor mai largi ale populației.

Republica Moldova trebuie să se sprijine în primul rînd pe propriile forțe, pe potențialul de producție și tehnico-științific acumulat, cadrele, resursele complexului agroindustrial și ale industriei, pe antreprenoriatul în stadiu de constituire.

Asistența acordată de organizațiile internaționale sub formă de investiții, credite, tehnologii și specialiști în domeniile noi pentru republică, vor fi acceptate cu recunoștință ca sprijin pentru mobilizarea rezervelor noastre interne.

În ansamblu Guvernul va tinde să obțină pe toate căile sporirea nivelului de trai în republică, realizînd în domeniul politicii - echilibrul și previziunea acțiunilor sale, dirijarea proceselor sociale și ordinea de drept; în domeniul economiei - stabilizarea situației și stimularea activității de afaceri în sfera socială - menținerea garanțiilor pentru dezvoltarea culturii, învățămîntului, științei și ocrotirii sănătății, crearea pentru populație a condițiilor juridice și organizatorice în scopul realizării dreptului la muncă în sectorul de stat și sfera antreprenoriatului, protecția socială a păturilor vulnerabile ale populației, ținîndu-se cont de diversitatea intereselor și reglementînd contradicțiile dintre muncă, patronat și stat prin metoda parteneriatului social, verificată de experiența majorității țărilor dezvoltate.

2. DEPĂȘIREA CRIZEI. REFORMA ECONOMICĂ

2.1. Aprecierea situației social-economice.

Mersul reformei economice.

Situația în economie continuă să fie complicată și instabilă. Există tendințe pozitive, dar acestea sînt puține și necesită susținere. De la începutul anilor 90 pînă în prezent volumul produsului intern brut al republicii s-a redus cu 46,5 %, producerea venitului național - cu 44,7% producția industrială - cu 30,3%, cea agricolă - cu 29,8%. A scăzut brusc activitatea investițională, atît în domeniul producției, cît și în sfera socială. Pînă nu demult ritmul de creștere a prețurilor la majoritatea mărfurilor de consum depășea veniturile populației. Pentru populația țării prețul social al perioadei de tranziție s-a dovedit a fi prea mare, s-a redus și nivelul, și calitatea vieții.

Stabilitatea relativă din complexul agroindustrial și industrie, ce s-a înregistrat în cea de a doua jumătate a anului 1993, ulterior nu s-a consolidat, cauza constând atât în necoordonarea unor aspecte ale reformei economice, cât și în influența unor factori exteriori.

Mai îndrăznețe au fost măsurile de reducere a deficitului bugetar și reglementare a politicii creditor-monetare, datorită cărora s-a reușit minimalizarea în anul 1993 a deficitului bugetar și ratei inflației. De la creditele preferențiale inflaționiste s-a trecut la practica acordării creditelor la licitație. Se menține stabil cursul valutei naționale.

Concomitent se observă o anumită întârziere în ce privește restructurarea economiei și, în primul rând, a industriei; s-a dat dovadă de neconsecvență la reformarea proprietății, privatizarea și transformarea în societăți pe acțiuni a întreprinderilor. Este complicată procedura de privatizare a locuințelor. Prea lent decurge procesul de formare a infrastructurii de piață - a fondurilor de investiții, companiilor fiduciare, burselor de valori. Drept rezultat, o parte a populației este îngrijorată de soarta bonurilor patrimoniale, a pierdut încrederea în realitatea împlinirii programului de privatizare.

Declinul producției în anul 1993 a continuat (produsul intern brut și produsul material net s-au redus respectiv cu 2,9 și 3,9%), deși s-a făcut observată o anumită diminuare a acestei reduceri în comparație cu ultimii doi ani, când volumul produsului material net a scăzut corespunzător cu 18 și 29%.

Se menține complicată situația în industrie, unde numărul persoanelor angajate în câmpul muncii în anii 1991-1993 s-a redus cu 21% iar capacitățile de producție ale întreprinderilor sînt folosite doar pe jumătate. Nu este stabilă situația financiară a întreprinderilor. Particularitatea distinctivă a industriei de prelucrare este dependența ei totală, pe de o parte - de livrările de combustibil, materie primă și materiale din exterior, pe de alta, - din cauza pieței interne limitate; - de menținerea pozițiilor ei de piață tradițională de realizare a producției, în primul rând, în statele din C.S.I.

În sectorul agroindustrial au loc transformări sociale radicale. Se desfășoară reforma funciară, se formează o economie multiramurală. Totodată, complexul agroindustrial trece printr-o criză adîncă, ce a afectat în mare măsură ramurile de producție cele mai de perspectivă și dotate cu tehnologie modernă. Reducerea volumului produselor agricole a dus la scăderea consumului mediu de produse alimentare la un locuitor. Este alarmantă distrugerea infrastructurii sociale la sate. Parcul de mașini și tractoare, tehnica de irigare nu se completează, se utilizează pînă la uzură. Degradează complexele zootehnice și fabricile avicole mari. Procesele de criză din complexul agroindustrial se agravează în urma încălcării parității prețurilor la produsele agricole și resursele energetice, tehnica și mijloacele de deservire agrochimică furnizate satului.

Este critică și starea complexului de construcții și investiții. Utilizarea incompletă a capacităților de producție și reflexul cadrelor calificate se explică prin reducerea bruscă a investițiilor din partea statului, lipsa mecanismului de implicare în aceste scopuri a mijloacelor antreprenorilor și ale populației, volumul investițiilor străine fiind deocamdată limitat.

Reducerea volumului de producție a condiționat scăderea comerțului exterior și, în primul rând, al exportului. În anii 1992-1993 s-a înregistrat un sold negativ în balanța de plăți, tendința aceasta făcîndu-se observată și în anul 1994.

În unison cu tendințele negative din economie a continuat și scăderea nivelului de trai al populației. Modificarea salariului mediu nominal în anii 1991-1993 și în genere a veniturilor populației a fost depășită mult de ritmul majorării prețurilor la mărfurile de consum (conform indicilor pe luna decembrie 1993 în raport cu anul 1990 - de 3,7 ori). Nu s-a reușit, deocamdată, ameliorarea situației nici în primele luni ale anului 1994.

Reieșînd din analiza tendințelor ce s-au profilat în anul 1993 și primul trimestru al anului 1994, Ministerul Economiei în comun cu ministerele, departamentele și instituțiile științifice ale republicii a precizat Indicatorii principali ai dezvoltării social-economice a Republicii Moldova în 1994 și pronosticul pe anul 1995 (anexa nr. 1).

Reușita acestui pronostic va depinde de eficiența măsurilor de reformare a economiei, stimularea producției și de protecție socială a populației.

În anul 1993 a luat start realizarea Programului de stat de privatizare. Pe baze normative noi se efectuează inventarierea și evaluarea proprietății de stat, au fost repartizate bonurile patrimoniale, au

fost transformate în societăți pe acțiuni peste 300 întreprinderi de stat, a derulat procesul de demonopolizare în sfera comerțului, alimentației publice și deservirii sociale. Au fost create agenții teritoriale de privatizare, comisii funciare, comisii de privatizare a locuințelor.

La licitațiile de realizare a patrimoniului statului contra bonuri patrimoniale au fost vândute 19 obiecte, în cadrul a 8 licitații au fost realizate contra mijloace bănești 13 obiecte de construcție nefinalizată. Au fost privatizate 25% din numărul total al locuințelor de stat, din care 80% - gratuit.

S-a încheiat prima etapă a reformei agrare - sătenii au primit 284 mii ha de pământ. Se desfășoară cea a doua etapă a reformei agrare - repartizarea cotelor de pământ și valorice cuvenite-lucrătorilor din proprietatea întreprinderilor agricole. Fondul funciar pentru privatizare constituie circa 2 milioane de ha, sau 62% din fondul funciar al republicii. Titluri cu dreptul de proprietate asupra cotelor echivalente de pământ au primit deja 60% din cetățenii autorizați cu acest drept.

Continuă procesul de reorganizare a întreprinderilor agricole în forme organizatorico-juridice noi de gospodărire - societăți pe acțiuni, cooperative agricole de producție, firme agricole, gospodării țărănești (de fermieri). Au fost create circa 14 mii de gospodării țărănești, 7 asociații ale gospodăriilor țărănești, 65 cooperative agricole de producție, 50 firme agricole, 36 societăți pe acțiuni. Sînt pregătite pentru reorganizare peste 240 de întreprinderi agricole.

În scopul creării unor condiții favorabile pentru dezvoltarea antreprenoriatului a fost creat Fondul de susținere a antreprenoriatului și dezvoltare a micului business, a fost pusă în aplicare legea "Cu privire la susținerea și protecția micului business", se elaborează Programul de stat pentru susținerea antreprenoriatului și micului business.

Sectorul nestatal întrunește circa 50 mii de agenți economici (societăți pe acțiuni, societăți cu răspundere limitată, societăți economice, întreprinderi individuale și mixte), dintre care majoritatea au fost create în anii 1993-1994.

Guvernul își asumă obligația ca pe parcursul anului 1994 să accelereze ritmul reformelor economice, în care scop va asigura:

detalizarea mai activă a proprietății și reformarea întreprinderilor prin intermediul privatizării și transformării lor în societăți pe acțiuni;

încheierea în anii 1994-1995 a reformei funciare, extinderea sectorului gospodăriilor țărănești și asociațiilor acestora. Pentru a le susține va fi creată infrastructura de deservire financiar-creditară și tehnică de producție, de realizare a producției, inclusiv la export. Toate acestea vor avea loc fără a admite reducerea bruscă a volumului de producție și de mărfuri în agricultură, distrugerea infrastructurii ei sociale;

simplificarea procedurilor la efectuarea micii privatizări și a privatizării locuințelor;

îmbinarea echilibrată a creării mediului de piață, antreprenoriatului și a metodelor economice ale reglementării de stat în scopul stimulării producției și protecției sociale a populației;

restructurarea industriei, susținerea selectivă a întreprinderilor eficiente și competitive pe piața externă, crearea condițiilor pentru învierea activității de investiții, implicîndu-se nu numai resursele financiare ale statului, ci și mijloacele structurilor comerciale ale populației, firmelor străine și organismelor internaționale;

respectarea obligațiilor asumate (față de Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială) în domeniul politicii antiinflaționiste, reformei fiscale, reducerea deficitului bugetar, odată cu descentralizarea lui și ridicarea rolului organelor locale, ținîndu-se cont de interesele regionale.

Acțiunile de stat ale Guvernului (aprilie-iunie 1994) au urmărit realizarea măsurilor pentru susținerea producătorilor, ameliorarea asigurării cu resurse, reglementarea sistemului fiscal și a politicii prețurilor, redresarea financiară, reorganizarea și reducerea cheltuielilor la întreținerea organelor administrației de stat. Sînt pregătite pentru a fi prezentate Parlamentului proiectul bugetului precizat pe semestrul II al anului 1994, propunerile cu privire la indexarea depunerilor bănești ale populației la casele de economii; a fost majorat nivelul minim al salariului, s-au introdus compensări directe în legătură cu liberalizarea prețurilor la pâine și lapte.

2.2. Reglementarea financiar-monetary a economiei

Asumându-și responsabilitatea pentru coordonarea acțiunilor de ieșire a republicii din criză, Guvernul va folosi în calitate de pîrghii economice politica financiară, fiscală și creditor-monetară, reglementarea circulației monetare, pentru a asigura transformările structurale preconizate, reformarea întreprinderilor de stat, dezvoltarea infrastructurii de producție și sociale în orașe și localitățile sătești, promovînd o politică socială echilibrată.

Axa de accelerare a reformelor economice o constituie cursul constant al leului moldovenesc. Fără o valută națională stabilă nu este posibilă stabilizarea relațiilor economice, menținerea ordinii în economie.

Ținînd cont de toate acestea o atenție primordială va fi acordată măsurilor antiinflaționiste, reducerii deficitului bugetar, redresării stării financiare a întreprinderilor, stimulării activismului de afaceri. Orientîndu-se spre promovarea unei politici financiar-bugetare moderate, dar totodată rigide, Guvernul prevede:

- să realizeze anumite măsuri pentru sporirea veniturilor statului în baza perfecționării sistemului de impozitare și a intensificării controlului asupra respectării disciplinei financiare și achitării complete a impozitelor, creării unui aparat administrativ fiscal care să funcționeze cu maximă eficiență;

- să sporească veniturile de pe urma utilizării proprietății de stat - a resurselor naturale (pămîntului, subsolului), financiare - de la activitatea întreprinderilor de stat, de arendă și a societăților pe acțiuni (cu participarea statului), precum și de la realizarea patrimoniului de stat în procesul privatizării;

- să asigure reducerea mijloacelor prevăzute de stat pentru cheltuieli;

- să fie emise bonuri de tezaur pe termen scurt și alte hîrtii de valoare, în condiții avantajoase pentru întreprinderi și populație, în scopul reducerii, fără emiterea unor sume suplimentare de bani, a deficitului bugetar.

Guvernul va continua perfecționarea sistemului fiscal, propunîndu-și sarcina de a asigura o atitudine egală față de contribuabilii de diferite tipuri de proprietate și forme de gospodărire, stabilitatea impozitelor în ce privește componența, mărimea și temenelele de valabilitate, stimularea activității de producție, respectarea echității sociale la distribuirea poverii impozitelor în rîndurile populației.

În scopul de a apropia sistemul fiscal al republicii de standardele țărilor dezvoltate și de a asigura încasarea deplină a impozitelor se prevede:

- perfecționarea gestiunii contabile în ce privește evidența impozitelor și încasarea lor la timp;

- crearea unui mecanism eficient de încasare necondiționată a impozitelor;

- definitivarea metodicii de determinare a cotei proprietății de stat în capitalul social al societăților pe acțiuni, cu scopul încasării dividendelor în buget;

- anularea acordării facilităților fiscale și a plăților suplimentare, neasigurate cu resurse financiare;

- organizarea pînă în anul 1995 a funcționării Vistieriei de Stat la nivel republican și local.

Guvernul acordă o importanță principală descentralizării sistemului bugetar, fapt ce va facilita crearea unei baze economice reale pentru organele autoadministrării locale (proprietatea municipală plus încasările fiscale puse la dispoziția organelor teritoriale).

Descentralizarea sistemului bugetar și consolidarea bazei economice a teritoriilor (proprietatea municipală, sursele proprii de venituri ale bugetelor orașelor și raioanelor) vor neutraliza multe contradicții dintre organele republicane și locale, vor contribui la normalizarea relațiilor financiar-economice dintre raioanele din stînga Nistrului și cele de sud.

Guvernul, în colaborare cu Banca Națională și Băncile Comerciale, va continua cursul de susținere a valutei naționale și limitare a masei monetare prin intermediul lichidării sferei de creditare preferențială, distribuirii principalelor resurse creditare prin intermediul licitațiilor, controlului riguros asupra proceselor creditor-monetare.

Pe măsură reducerii ratelor de inflație se vor crea premise pentru reducerea taxei scontului Băncii Naționale și cotelor procentuale pe piața creditelor, ceea ce trebuie să trezească interesul pentru investirea mijloacelor în sfera de producție.

Politica în domeniul prețurilor este orientată spre:

- liberalizarea prețurilor la mărfurile alimentare și nealimentare, prestarea serviciilor însoțită de măsurile necesare pentru dezvoltarea concurenței și a antreprenoriatului, precum și de măsurile pentru

protecția socială directă a populației;

reglementarea de stat a prețurilor și tarifelor la producția (mărfuri, servicii) monopolului de stat în domeniul energiei, transportului feroviar și auto, gospodăriei comunale, unde crearea în anii apropiați a unui mediu concurențial nu este eficientă din punct de vedere economic sau este imposibilă din punct de vedere tehnic;

stabilirea unor prețuri contractuale de achiziție și cu ridicata, utilizarea facilităților privind prețurile la producția fabricată pentru necesitățile statului;

efectuarea unui control eficient asupra modului de calculare a indicilor economici de bază (calcularea cheltuielilor și prețului de cost), folosiți pentru formarea prețurilor și tarifelor la produse și servicii;

aplicarea unor sancțiuni economice și de alt gen față de cei care încalcă disciplina de stat a prețurilor, în scopul neadmiterii ca prețurile și tarifele majorate fără temei să ducă la scăderea în continuare a nivelului de trai al populației.

În trimestrul III al anului curent Guvernul va prezenta Parlamentului spre aprobare proiectul legii "Cu privire la prețuri".

2.3. Reforma întreprinderilor

Sensul principal al reformării întreprinderilor de stat rezidă în sporirea eficienței funcționării lor atât în baza detalizării, cât și prin stabilirea unui control permanent asupra activității întreprinderilor care rămân în proprietatea statului, sau posedă proprietate de stat în capitalul lor statutar. Guvernul consideră reformarea întreprinderilor drept direcție de importanță majoră pentru perfecționarea gestiunii în sectorul de stat al economiei.

Regimul de gestionare va fi stabilit în dependență de specificul ramurilor: de la administrarea directă de către stat a unor ramuri (electroenergetica, transportul pe liniile principale, comunicațiile ș.a.) pînă la activitatea în cadrul pieței a concernelor, corporațiilor, holdingurilor și societăților pe acțiuni fondate cu participarea capitalului de stat.

În ramurile cheie ale industriei și subcomplexele din cadrul complexului agroindustrial de fabricare a produselor alimentare reformarea întreprinderilor va fi orientată spre crearea grupelor financiare de producție integrate pe verticală, interesate în stabilitatea economică, cooperarea dintre întreprinderile conexe și susținerea activității investiționale.

Baza normativă de reformare a întreprinderilor o constituie legislația în vigoare, precum și Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.80 din 23 martie 1994 "Cu privire la coordonarea procesului de reorganizare a întreprinderilor de stat și de arendă în societăți pe acțiuni" și setul de acte puse în aplicare conform hotărîrii Guvernului Republicii Moldova privind urgentarea și reglementarea procesului de transformare a întreprinderilor în societăți pe acțiuni (mai 1994).

Societățile pe acțiuni sînt considerate de către Guvern drept forma preferabilă de gospodărire. Această formă de gospodărire va permite, pe de o parte, împrumutarea populației prin intermediul bonurilor patrimoniale, iar pe de alta, va asigura independența și comercializarea activității întreprinderilor, posibilitatea încadrării lor, reieșind din interesele economice, în diverse asociații de întreprinderi, susținerii (prin acțiuni de dezvoltare) a unor relații strînse cu întreprinderile de intermediere, atragerii în calitate de acționari a investitorilor străini.

Începînd cu a doua jumătate a anului 1994 vor fi organizate regulat licitații republicane de privatizare contra bonuri patrimoniale a întreprinderilor.

Odată cu reorganizarea întreprinderilor de stat și de arendă în societăți pe acțiuni Guvernul preconizează, începînd cu semestrul al doilea al anului 1994, să organizeze privatizarea în masă a obiectelor proprietate de stat, ce se vor vinde ca ansambluri patrimoniale unice.

Un grup de întreprinderi mari de stat supuse privatizării parțiale vor fi reorganizate în societăți pe acțiuni de tip închis, în care mai mult de 80% din patrimoniu va rămîne în proprietatea statului. Activitatea economică a unor asemenea societăți pe acțiuni de tip închis cu participarea capitalului privat va fi reglementată prin actele legislative în vigoare și elaborarea unor noi acte normative. Reglementarea de stat a activității lor va fi efectuată în scopul menținerii potențialului de producție al întreprinderilor,

diversificării și reprofilării producției.

În ramurile unde întreprinderile de stat conform hotărârii Parlamentului nu vor fi privatizate, Guvernul intenționează să promoveze o atitudine diferențială la: reorganizarea întreprinderilor în societăți pe acțiuni cu capital majoritar de stat, cu atragerea capitalului privat dar în care statul își păstrează pachetul de control al acțiunilor; întreprinderile nesupuse privatizării, ce țin în mod natural de monopolul statului, vor rămâne în subordonarea directă a statului.

În 1994 va începe reorganizarea practică a întreprinderilor debitoare, precum și soluționarea problemelor sociale ce apar în legătură cu aceasta. Va fi efectuată expertiza sistematică a activității agenților economici în vederea valorificării posibilităților lor tehnologice și social-economice.

În scopul intensificării integrării economice, consolidării piețelor de desfacere, asigurării întreprinderilor cu resurse tehnico-materiale vor fi create pînă la finele anului 1994 premise juridice pentru intrarea întreprinderilor producătoare de mărfuri din republică în corporațiile interstatale, transnaționale și grupele financiare de producție.

Cu ajutorul organismelor internaționale vor fi create condiții pentru organizarea și funcționarea din plin în Republica Moldova a pieței hîrtilor de valoare.

2.4. Privatizarea

Privatizarea este elementul cheie al reformelor economice. Guvernul, organele republicane și locale ale puterii executive vor continua consecvent procesul de privatizare, dezvoltarea inițiativei de antreprenariat, formarea pieței capitalului, forței de muncă, hîrtilor de valoare și imobilului.

În scopul reglementării procesului de privatizare pe parcursul anului 1994 se va încheia, în linii generale, formarea bazei normative necesare, va fi elaborat Programul de Stat de privatizare pentru anii 1995-1996 avînd menirea de a conexiona privatizarea cu transformările structurale din economie.

Privatizarea va fi efectuată ținîndu-se cont atît de interesele cetățenilor, cît și de cele ale statului, avînd în vedere păstrarea vechilor și crearea noilor complexe tehnologice eficiente, menținerea unor relații economice stabile și a cooperării interne de producție.

În anul 1994 se preconizează:

finalizarea (pînă la 1 iulie 1994) repartizării bonurilor patrimoniale la toate categoriile de cetățeni;

crearea bazei legislative pentru procurarea în afara concursului de către lucrători a întreprinderilor supuse privatizării ca ansambluri patrimoniale unice (cu valoarea de pînă la 1 mil.rub., la data de 1 ianuarie 1992) pînă la 20% din valoarea proprietății acestor întreprinderi, precum și pentru vînzarea întreprinderilor comerciale ale alimentației publice și deservirii sociale împreună cu încăperile arendate, în care sînt amplasate aceste obiecte;

schimbarea formei organizatorico-juridice a majorității întreprinderilor, mărimea numărului de întreprinderi supuse integral sau parțial privatizării;

simplificarea esențială a mecanismului de privatizare a locuințelor;

inventarierea obiectelor de construcție nefinalizată puse la conservare și extinderea practicii de privatizare a acestora contra mijloace bănești, inclusiv valută liber convertibilă;

perfectiionarea mecanismului de privatizare la licitație contra bonuri patrimoniale prin intermediul abonării la acțiuni, ce va asigura posibilități egale pentru toți cetățenii din diferite zone ale republicii în ce privește procurarea acțiunilor de la întreprinderi;

crearea unui sistem informațional unic de administrare a proprietății de stat și dirijare a procesului de privatizare a acesteia, precum și a procesului de privatizare a locuințelor;

crearea bazei legislative pentru atragerea investițiilor străine în procesul de privatizare, precum și crearea mecanismului de privatizare a întreprinderilor republicii situate pe teritoriul altor state;

încheierea procesului de privatizare a obiectelor din comerț, alimentația publică și deservirea socială, destinate privatizării ca ansambluri patrimoniale unice.

În anul 1995 se prevede:

finalizarea procesului de privatizare contra bonuri patrimoniale, cuprinzînd nu mai puțin de 1/3 din patrimoniul de stat al Republicii Moldova;

implicarea activă a investițiilor străine în procesul de privatizare;

alocarea unor mijloace speciale pentru asanarea întreprinderilor (din contul dividendelor de pe urma utilizării cotei proprietății de stat și al plăților pentru arendarea proprietății de stat).

În viitorul apropiat, după anul 1995, se prevede:

trecerea la privatizarea patrimoniului de stat contra mijloace bănești, inclusiv contra valută liber convertibilă, completînd bugetul și mărinđ substanțial cota sectorului privat în economia națională;

formarea bazei legislative de administrare a proprietății de stat, întocmirea și ținerea Registrului unic al proprietății de stat;

crearea unui sistem de administrare a proprietății de stat și de reglementare a activității agenților economici care utilizează proprietatea de stat.

Ținînd cont de experiența de privatizare acumulată, Guvernul a formulat propuneri privind modificarea actelor legislative și normative actuale în scopul lichidării deja în anul 1994 a divergențelor ce se conțin în ele, va elabora proiecte de legi, alte acte normative ce vor lua în considerare mai amplu realitățile statului, întreprinderilor și ale populației.

2.5. Asigurarea juridică a reformării economiei

În decursul anilor 1994-1995 Guvernul preconizează: să elaboreze și să prezinte Parlamentului spre aprobare amendamente la legislația în vigoare și noi proiecte de legi, ce vor accelera procesul reformelor și vor asigura interacțiunea legislației economice a Republicii Moldova cu actele normative internaționale, inclusiv în ce privește concordanța unei asemenea legislații în cadrul C.S.I.

În calitate de măsuri primordiale se preconizează elaborarea următoarelor proiecte de legi: Codul civil, Codul comercial, Codul muncii, cu privire la concesiuni, legile privind dirijarea unităților administrativ-teritoriale, proprietatea municipală, întreprinderea de stat, certificarea produselor, gestiunea contabilă.

Perfectarea legislației se va face în scopul completării ei cu responsabilități și garanții procedurale în vederea respectării legilor și realizării drepturilor declarate ale cetățenilor și agenților economici.

În domeniul activității legislative Guvernul va respecta cu strictețe principiile economiei de piață social orientate în relațiile dintre stat și întreprinderea de stat, organele centrale ale administrației de stat și organele autoadministrării locale. Componenta și ordinea elaborării actelor legislative sînt reflectate în anexa nr.2.

În anii 1994-1995 Parlamentului i se va prezenta spre ratificare un set de acorduri în materie de drept internațional privat, ceea ce va asigura stimularea dezvoltării relațiilor economice ale întreprinderilor din Moldova cu partenerii străini, va extinde posibilitățile republicii în domeniul colaborării economice externe și politice.

2.6. Perfecționarea statisticii și a gestiunii contabile

Reformarea sistemului de evidență statistică va fi efectuată ținîndu-se con de noile realități din economia națională și societate, precum și de necesitatea aducerii sistemului informațional al republicii în corespundere cu standardele internaționale.

Se preconizează trecerea statisticii la sistemul de conturi naționale (SCN) - versiunea Organizației Națiunilor Unite din anul 1993, standardele, clasificatoarele și codificatoarele internaționale, precum și perfecționarea metodologiei și metodelor de calculare a indicatorilor macroeconomici.

Va fi pus integral în aplicare Registrul agenților economici (unităților statistice), care desfășoară activitate economică pe teritoriul Republicii Moldova.

Se prevede perfecționarea statisticii prețurilor și statisticii de determinare a indicilor ce caracterizează procesele de inflație, nivelul de trai al populației, utilizarea forței de muncă, șomajul, relațiile economice cu alte țări. Se prevăd măsuri de coordonare a sistemelor de informare: statistic, economic-financiar și bancar.

Va continua munca de realizare a Programului european de comparare în plan internațional.

Se prevede perfecționarea sistemului de colectare și prelucrare a informației statistice, inclusiv pe bază de cercetări sociologice selective regulate, anchetare, recensămînt periodic, generalizare a datelor administrative, cu aplicarea mijloacelor tehnice de calcul și a rețelei unice de transmitere a datelor.

Se pune sarcina de a desfășura pe larg și mai operativ publicarea materialelor statistice pentru informarea agenților economici, populației și partenerilor străini.

Renovarea metodologiei și bazei tehnice a statisticii va fi efectuată în colaborare cu organismele internaționale.

Se prevede perfecționarea gestiunii contabile în conformitate cu standardele internaționale și practica mondială. Guvernul va aproba un program de stat special de trecere (în anii 1994-1997) a Republicii Moldova la sistemul mondial de gestiune contabilă și evidență statistică.

3. RESTRUCTURAREA ECONOMIEI

Politica structurală a Guvernului este orientată spre crearea unei economii bisectoriale îmbinând sectorul de stat (65-70%) cu cel nestatal (30-35%).

În anii 1994-1997 Guvernul vede principala sa sarcină în restructurarea producției, crearea condițiilor pentru dezvoltarea unor ramuri de perspectivă, ce vor forma potențialul economic renovat al republicii, reprofilarea întreprinderilor neviabile, stimularea fabricării producției de larg consum.

Guvernul va facilita adaptarea la noile condiții a întreprinderilor care sînt necesare din punct de vedere strategic pentru funcționarea din plin a economiei naționale și asigurarea necesităților vitale ale populației.

Totodată, începînd cu anul 1994, va avea loc reorganizarea și închiderea întreprinderilor și unităților de producție, ce nu sînt în stare să gospodărească eficient și să fabrice produse competitive.

Măsurile antiinflaționiste și resursele financiare limitate predetermină caracterul selectiv al politicii de susținere a întreprinderilor și celei de restructurare. În calitate de domenii prioritare de activitate, pentru a fi susținute de către stat, se stabilesc:

- asigurarea populației cu produse alimentare și medicamente;
- aprovizionarea cu energie electrică, apă și căldură;
- unitățile de producție industrială cu tehnologii moderne și cele bazate pe realizările științei;
- transporturile, informatica și telecomunicațiile;
- construcția de locuințe;
- ramurile-cheie ale științei și sferei sociale.

3.1. Industria

Guvernul, fiind convins că Republica Moldova se va afirma și în continuare ca stat industrial-agrar, consideră industria drept ramură de cea mai importanță a economiei, ce exercită o influență pozitivă asupra dezvoltării macrostructurilor, progresului tehnico-științific, volumului și calității potențialului de export, gradului de utilizare a brațelor de muncă și stabilității veniturilor populației, nivelului ei instructiv și calitativ, proceselor de urbanizare din republică.

Guvernul intenționează să promoveze o politică de influență activă asupra dezvoltării pe cale industrială a republicii, realizînd în timpul apropiat o serie de acțiuni coordonate, vizînd activitatea juridică, financiară, investițională, organizatorică și în plan social. Pînă la finele curent Parlamentului îi va fi prezentat proiectul de lege "Bazele politicii industriale a Republicii Moldova".

Obiectivul strategic îl constituie crearea unei industrii eficiente și competitive în baza noilor și restabilirii vechilor relații interstatale și interrepublicane de cooperare în producție, atragerii investițiilor străine, a tehnologiilor și cadrelor, sporirii potențialului de export.

Guvernul consideră că ramurile prioritare, deosebit de importante pentru ieșirea republicii din criză sînt, în primul rînd, cele ce produc mărfuri de larg consum, industria alimentară și ușoară. Se vor dezvolta în continuare ramurile și unitățile de producție ce-și desfășoară activitatea în baza ultimelor realizări ale științei: radioelectronica și construcția de aparate, fabricarea articolelor de completare, construcția mașinilor și utilajului de înaltă tehnicitate, producerea mașinilor și utilajului tehnologic pentru industria alimentară, gospodăriile de fermieri (țărănești), fabricarea utilajului și a instrumentelor medicale, preparatelor farmaceutice, inclusiv din materia primă locală.

Statul va sprijini direcțiile prioritare de dezvoltare prin realizarea unor programe speciale, politicii fiscale și creditare "cruțătoare", orientate spre stimularea producătorului, utilizării cu destinație specială,

prin concurs, a investițiilor străine și mijloacelor din fondurile internaționale, în primul rând, pentru realizarea proiectelor ce preconizează rezultate imediate, precum și asigurarea funcționării capacităților de producție și obiectelor ce permit soluționarea problemelor mai acute și evitarea distrugerii unităților de producție de importanță vitală pentru economia și populația republicii.

Vor fi realizate măsuri de reprofilare a întreprinderilor din complexul de apărare, celor de utilizare a capacităților de producție, tehnologiilor și cadrelor pentru executarea comenzilor populației. Totodată, va fi menținut potențialul de producție necesar pentru executarea unor comenzi militare, inclusiv pentru export.

Se trasează sarcina de a asigura o tot mai largă prezență, a produselor industriale din Republica Moldova pe piața mondială. În acest scop Guvernul întreprinde măsuri întru restabilirea relațiilor întreprinderilor industriale cu țările din C.S.I., inclusiv prin crearea și dezvoltarea întreprinderilor mixte.

Se va dezvolta în continuare cooperarea cu industria României în domeniile stabilite prin acordurile încheiate, cum sînt: organizarea producerii țevilor sudate, a filaturii de bumbac, prelucrarea lînei, producerea aparatelor electronice și a mijloacelor de telecomunicații, mijloacelor tehnice de uz casnic (televizoarelor, frigiderelor, mașinilor de spălat rufe), producerea medicamentelor și mijloacelor tehnice medicale, sporirea capacităților de păstrare și îmbuteliere a produselor petroliere și gazelor lichefiate.

Se prevede efectuarea mai multor măsuri pentru dezvoltarea bazei de materie primă și tehnico-materiale proprii, ceea ce va facilita reducerea cantității unor produse de import și va contribui la crearea noilor locuri de muncă. În industria ușoară va fi asigurată dezvoltarea bazei locale de materie primă animalieră (piei și blănuri brute, lînă), mărirea suprafeței plantațiilor pentru creșterea viermilor de mătase, crearea noilor capacități de fabricare a firelor, țesăturilor de lînă, pînzei tricotate, materialelor nețesute, aței și furniturii. În industria alimentară și industria materialelor de construcție se prevede crearea unor "noi zone" de materie primă, minerală și vegetală, extinderea rețelei de întreprinderi mici în localitățile sătești. În industria mobilei - consolidarea bazei de materie primă locală prin extinderea plantațiilor de plop, fagi, stejari, vișini, nucărie, utilizarea mai eficientă a deșeurilor de lemn.

Pentru stimularea industriei și activității investiționale va fi susținută crearea de către întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni a întreprinderilor și unităților de producție mixte cu structuri antreprenoriale de orice formă organizatorico-juridică. O deosebită responsabilitate pentru realizarea programului de dezvoltare a micului business Guvernul o atribuie ministerelor și departamentelor de ramură, organelor autoadministrării locale.

3.2. Complexul agroindustrial

Pornind de la premisa că complexul agroindustrial (C.A.I.) posedă o bază tehnico-materială solidă, un potențial economic și tehnic dezvoltat și, avînd în vedere importanța lui ca nucleu al economiei naționale, Guvernul în activitatea sa va asigura:

Impulsionarea promovării reformei agrare și a condițiilor organizatorico-juridice necesare pentru dezvoltarea relațiilor de piață în sfera de fabricare a produselor alimentare;

menținerea capacității de producție a principalelor subcomplexe alimentare ale C.A.I. (cerealiere-alimentare, sfeclă de zahăr și producere a zahărului, tutun, fructe, legume și conserve, viticultură și vinificație, carne și lapte, ulei și grăsimi, uleiuri eterice), ce determină în mare măsură posibilitățile de export ale republicii;

fabricarea la nivelul convenit a produselor alimentare pentru satisfacerea necesităților populației;

menținerea și dezvoltarea infrastructurii sociale la sate.

În scopul realizării sarcinilor trasate Guvernul își orientează activitatea spre:

asigurarea sporirii intense a volumului de producție din contul majorării recoltei culturilor agricole și al creșterii productivității animalelor, utilizării raționale a resurselor. Producția de cereale va atinge nivelul asigurării depline necesarului republicii, cea de floarea-soarelui și sfeclă de zahăr - într-un volum care să satisfacă cerințele populației în ce privește aprovizionarea cu ulei vegetal și zahăr. Dezvoltarea viticulturii, pomiculturii și legumiculturii va fi orientată spre asigurarea necesităților populației și a livrărilor de producție pentru export atît în stare proaspătă, cît și prelucrată. Va fi extinsă în continuare suprafața terenurilor irigate și efectuată reconstrucția sistemului de irigare. Schimbările structurale în sectorul

zootehnic vor fi orientate spre stoparea reducerii volumului de producție și realizarea pe etape a unor măsuri de dezvoltare a acestei ramuri;

perfecționarea structurii și reutilizarea tehnică a industriei de prelucrare, dezvoltarea prioritară a ramurilor și întreprinderilor, care livrează producție proprie pentru export, fondarea în comun cu firmele străine a unor întreprinderi de fabricare a produselor alimentare competitive pe piața externă și de producere a articolelor de ambalare și împachetare;

dezvoltarea la sate a întreprinderilor mici și mijlocii de prelucrare a materiei prime agricole, crearea condițiilor pentru dezvoltarea activității antreprenoriale de toate tipurile și formele de proprietate.

În scopul reglementării relațiilor economice în sfera agroindustrială se prevede: reformarea sistemului de achiziționare a producției agricole și aprovizionare cu resurse tehnico-materiale, formarea pieței mijloacelor de producție.

Guvernul se obligă să finalizeze pe parcursul anilor 1994-1995 procesul de repartizare pe cale juridică a pământului și a cotei-părți de patrimoniu către toate persoanele în drept, conform legislației republicii; reorganizarea colhozurilor, sovhozurilor, întreprinderilor de prelucrare și a infrastructurii de producție în alte forme de gospodărire.

În această ordine de idei rămâne principală intenția Guvernului de a păstra formațiunile de producție mari rentabile, indiferent de forma de proprietate, ce interacționează în sistemul economic unitar cu întreprinderile mici și mijlocii de diferite forme de proprietate și direcții de specializare.

În anii 1994-1995 Guvernul va prezenta Parlamentului spre examinare un set de acte normative în vederea reglementării relațiilor funciare (moștenire, transmitere și ipotecare a terenurilor), activității băncilor funciare, societăților pe acțiuni, cooperativelor creditare țărănești, va pune în aplicare sistemul de creditare "în contul recoltei viitoare".

3.3. Complexul investiții și construcții

Politica investițională a Guvernului se va sprijini pe noile baze de drept, organizatorice și economice, ținând cont, totodată, de posibilitățile limitare ale bugetului și necesitatea implicării raționale a resurselor financiare ale sectorului nestatal, populației și investitorilor străini.

La evoluția complexului investiții și construcții Guvernul va asigura o atitudine echilibrată privind următoarele direcții: cercetarea și exploatarea subsolului; dezvoltarea industriei materialelor de construcție; restabilirea potențialului complexului de construcții; extinderea participării investiționale a republicii la extragerea și transportarea resurselor energetice și materiilor prime din statele C.S.I.; executarea lucrărilor (prestarea serviciilor) peste hotarele țării.

Pentru atingerea acestor scopuri Guvernul preconizează:

să realizeze un program investițional pe un termen mediu (de 2-3 ani) care să îmbine planurile investiționale cu resursele bugetare, creditele și ajutorul tehnic;

să schimbe formele de participare a mijloacelor bugetului de stat la finanțarea construcțiilor capitale, precum și criteriile de elaborare și selectare a proiectelor, bazate pe eficiența economică și financiară;

să asigure un control eficient asupra utilizării investițiilor din contul mijloacelor bugetare;

să orienteze investițiile străine și resursele fondurilor investiționale cu preponderență în sfera de producție.

Guvernul, în comun cu Banca Națională a Moldovei, va elabora un mecanism ce va spori interesul băncilor comerciale de a acorda credite investiționale pe termen lung.

3.4. Complexul energetic

Ținând cont de importanța vitală a soluționării problemei privind asigurarea cu energie și pornind de la premisa dependenței totale a Republicii Moldova de importul resurselor energetice, Guvernul va promova o politică flexibilă în domeniul economisirii resurselor energetice, va căuta variante alternative de importare a unor tipuri economicoase de combustibil și energie, de restructurare a complexului energetic.

Măsurile de aprovizionare cu resurse energetice, precum și de utilizare rațională a combustibilului

și energiei, vor fi realizate la nivel interstatal prin comercializarea activității furnizorilor și consumatorilor, producerea utilajului și aparaturii cu eficiență energetică înaltă, utilizându-se capacitățile întreprinderilor mixte și ale celor supuse conversiunii.

Programul energetic de stat va cuprinde următoarele măsuri de dezvoltare și restructurare a complexului energetic:

reutilizarea tehnică a capacităților energetice existente, cu înlocuirea utilajului învechit la centrala termoelectrică (CTE) din or. Bălți, lărgirea, montarea a două turbine electrice la cazangeria de Est a CTE-2 din or. Chișinău, elaborarea argumentării tehnico-economice pentru construcția unei CTE cu capacitatea de 1000 MW la nordul republicii;

participarea pe principii reciproc avantajoase cu resurse financiare și materiale la retehnologizarea și dezvoltarea industriei de extragere a țițeiului și gazelor naturale în Rusia, cu includerea concomitentă a surselor de import de resurse energetice din alte țări; intensificarea lucrărilor de prospecțiune și valorificare a zăcămintelor de țiței și gaze naturale din sudul Moldovei;

reconstrucția și reutilizarea tehnică, inclusiv cu participarea firmelor străine, a capacităților de păstrare a produselor petroliere și gazelor lichefiate, lărgirea și modernizarea parcului mijloacelor de transport și rețelei stațiilor de alimentare a automobilelor, construirea rezervoarelor subterane pentru păstrarea gazelor;

accelerarea, în conformitate cu Programul de Stat de gazificare, a lucrărilor de gazificare a localităților din republică prin construcția gazoductelor-ramificații și rețelelor de gaze, trecerea la aprovizionarea cu gaze naturale a principalelor obiecte energetice, industriale, agricole și comunale, a fondului de locuințe;

elaborarea și realizarea unor măsuri concrete de economisire și utilizare eficace a tuturor tipurilor de resurse energetice pe baza restructurării tehnologice a ramurilor economiei naționale, aplicării evidenței stricte a consumului de energie, folosirea pîrghiilor economice de economisire a energiei;

efectuarea cercetărilor științifice și tehnice în scopul ridicării eficacității și trăiniciei instalațiilor energetice în funcțiune și utilizarea surselor netradiționale de energie.

3.5. Transporturile, informatica și telecomunicațiile

Luînd în considerare necesitățile statului și ale populației, Guvernul va contribui la dezvoltarea și restructurarea transporturilor prin finanțarea directă și acordarea creditelor, prin atragerea investițiilor străine și prin perfecționarea politicii fiscale. Va fi extinsă colaborarea internațională în domeniul reconstrucției sistemului de comunicații al republicii.

În anul 1994 vor fi elaborate Programul și Schema de dezvoltare în perspectivă a transportului feroviar, în cadrul cărora se prevede: electrificarea sectoarelor căii ferate Razdelinaia - Bender și Bender - Chișinău - Ungheni, crearea unui parc modern de locomotive electrice cu garnitura corespunzătoare de vagoane pentru traficul de mărfuri și pasageri, organizarea reparației containerelor și a unor tipuri de vagoane de marfă, producerea aparatelor electrotehnice pe baza capacităților libere din industria constructoare de mașini a republicii.

Republica va participa la proiectarea și construcția sectorului magistralei feroviare cu circulație de mare viteză Kiev - Chișinău - București, în care scop concomitent cu finanțarea rambursabilă din buget, vor fi atrase investiții străine și sursele proprii ale Căii Ferate din Moldova.

Ținînd cont de faptul că transportul auto va rămîne și în perspectivă mijlocul principal de executare a traficului de mărfuri și călători pe teritoriul republicii, vor fi efectuate restructurarea și privatizarea lui, indiferent de apartenența departamentală a întreprinderilor ce-i sînt subordonate. Se prevede acordarea protecției de stat, inclusiv financiară, comunicațiilor urbane de autobuse și troleibuze.

Va continua construcția șoselei Chișinău - Giurgiulești, reconstrucția șoselelor Leușeni - Chișinău, Chișinău - Dubăsari - hotarul Ucrainei, Chișinău - Bălți - Cernăuți și a altor sectoare ale drumurilor naționale ce se află într-o stare tehnică nesatisfăcătoare.

În cadrul Programului de dezvoltare a rețelei de drumuri locale în anii 1994-1997 vor fi construite drumuri (75 km), ce vor asigura legătura a 21 localități cu rețeaua principală de drumuri auto, precum și modernizate rețelele de drumuri locale, ceea ce va contribui la ridicarea capacității de transportare a

mărfurilor complexului agroindustrial.

Va fi elaborată argumentarea dezvoltării transportului pe apă ca fiind cel mai economic și inofensiv din punct de vedere ecologic, cu ieșirea lui pe căile fluviale și maritime internaționale. În acest scop vor fi găsite mijloace pentru procurarea sau închirierea navelor corespunzătoare, bazarea și deservirea cărora vor fi efectuate în porturile țărilor vecine pe bază de arendă, (Reni, Galați, Constanța). Se prevede construcția portului pe râul Dunărea în apropierea satului Giurgiulești cu darea în exploatare a primei etape a terminalului - petrolier cu o capacitate de 1 milioane tone.

Transportul aerian. Se prevede modernizarea aeroportului Chișinău și dotarea acestuia cu utilaj modern pentru deservirea pasagerilor la nivelul standardelor internaționale; dotarea și reutilizarea tehnică a aeroporturilor Bălți, Tiraspol și Cahul, pentru efectuarea zborurilor pe rutele locale și internaționale.

În anul 1994 va fi pus în funcțiune sistemul internațional de comunicații cosmice "SITA", ce va include Republica Moldova în sistemul mondial de vânzare și bronare a билетelor de avion.

În domeniul telecomunicațiilor, conform Programului de dezvoltare a ramurii, pe baza reutilizării tehnice a rețelelor existente și adaptarea lor la sistemele noi, densitatea aparatelor telefonice la 100 locuitori va crește în anul 1997 până la 15,5 contra 12,08 aparate în anul 1993.

Se prevede construcția primei tranșe a rețelei cu fibre optice Chișinău - Cahul, creșterea numărului de servicii prestate agenților economici și populației.

Conform argumentării efectuate privind dezvoltarea rețelei de teleradiotranslare și a legăturilor poștale, se prevede instalarea în 1994-1997 a unor emițătoare suplimentare pentru extinderea recepției programelor TV și radio, punerea în funcțiune a Centrului radiofonic Orhei, lărgirea rețelei programului de radio "Luciafărul", crearea unei rețele noi de radiodifuziune cu gama de frecvență 100-109 MHz, precum și a unei noi infrastructurii a legăturii poștale, ceea ce ar corespunde standardelor internaționale.

În conformitate cu "Concepția informatizării societății Republicii Moldova" va fi creată o rețea de transmitere a datelor cu includerea acesteia, pe etape, în sistemul internațional respectiv, ceea ce va contribui la soluționarea mai eficientă și operativă a problemelor de dezvoltare financiar-economică și socială a statului.

3.6. Gospodăria comunală și de locuințe

Guvernul, ținând cont de rolul important al gospodăriei comunale și de locuințe în dezvoltarea sistemului de amplasare a populației și în crearea unor condiții favorabile de trai, va elabora în anul 1994 Programul de stat de dezvoltare a gospodăriei comunale, care va prevedea menținerea și dezvoltarea structurilor comunale la sate.

Problema asigurării populației cu apă potabilă de calitate va fi soluționată în cadrul programului de stat "Apă potabilă", în care se acordă o deosebită atenție raioanelor care actualmente duc lipsă de apă de calitate.

Cu ajutorul Băncii de Dezvoltare și Reconstrucție până la finele anului 1994 va începe realizarea proiectului de sporire a eficienței sistemului de alimentare cu căldură, ceea ce va permite să fie reduse substanțial pierderile la producerea și transportarea energiei termice.

În conformitate cu programul de stat, ce prevede producerea în republică a dispozitivelor și utilajului tehnico-sanitar, începând cu anul 1995, întreprinderile și organizațiile ramurii vor fi asigurate în mare măsură cu utilaj și materiale locale.

În scopul îmbunătățirii deservirii pasagerilor cu mijloace de transport electric urban în anii 1994-1995 va fi realizat un program special, în care va fi prevăzută consolidarea bazei tehnico-materiale a întreprinderilor din cadrul ramurii, completarea parcului de troleibuze, construcția unor noi rețele de contact, organizarea la întreprinderile din republică a producerii și restabilirii pieselor de completare și a detaliilor pentru troleibuze.

Pentru soluționarea problemei ecologice acute privind utilizarea deșeurilor solide de menaj și a deșeurilor industriale, va fi pus în aplicare un nou sistem de colectare și prelucrare a deșeurilor.

În ansamblu, în cadrul gospodăriei comunale și de locuințe a republicii va fi promovată politica modernizării și descentralizării sistemului de alimentare cu căldură, utilizări surselor netradiționale de energie, aplicării pe scară largă a aparatelor de control și evidență a consumului de apă, energia termică

și gaze. Pentru realizarea acestor scopuri vor fi implicate investițiile străine, inclusiv ale întreprinderilor mixte.

Ținându-se cont de privatizarea fondului de locuințe, urmează a fi revăzute actele legislative și normative, ce reglementează activitatea ramurii în noile condiții, Parlamentului îi va fi prezentat spre adoptare noul Cod locativ. Se prevede elaborarea unor acte normative, ce vor stabili ordinea amenajării teritoriilor și exploatarea fondului de locuințe în condițiile privatizării și funcționării pieței de locuințe.

3.7. Știința și problemele tehnico-științifice

Guvernul consideră drept obiectiv principal în domeniul științei determinarea cadrului unei tehnico-științifice de stat, care să corespundă noilor realități ale Republicii Moldova. Guvernul prevede:

crearea bazei de drept pentru funcționarea și dezvoltarea științei, elaborarea în anii 1994-1995 a proiectelor de legi primordiale: "Cu privire la știință și politica tehnico-științifică", "Cu privire la invenții", "Cu privire la informația științifică, tehnică și economică" etc.;

crearea condițiilor economice pentru dezvoltarea științei și susținerea potențialului ei de cadre (formarea sistemului de finanțare a științei, bazat pe diverse surse de mijloace, facilități fiscale, fonduri speciale de finanțare a cercetărilor fundamentale (începând cu anul 1995) etc.;

susținerea financiară a priorităților de stat în domeniul dezvoltării tehnico-științifice, stabilite în baza selectării prin concurs a programelor de stat tehnico-științifice, programelor de cercetări fundamentale și aplicate;

încheierea în anii 1994-1995 a activității de creare a sistemului de protecție a proprietății industriale (intelectuale), standardizare și certificare a producției;

elaborarea Programului de stat pentru pregătirea cadrelor științifice și pedagogice-științifice (anul 1994), perfecționarea sistemului de atestare a cadrelor științifice;

susținerea programelor comune de colaborare internațională a Republicii Moldova cu alte state.

Luând în considerare recomandările Consiliului consultativ pentru problemele științei, învățământului superior și tehnologiilor avansate de pe lângă Președintele Republicii Moldova, în anii 1994-1997 potențialul științific, mijloacele financiare și materiale vor fi concentrate în scopul elaborării problemelor prioritare ale științei fundamentale și aplicate:

siguranța aprovizionării republicii cu resurse energetice și majorarea coeficientului de utilizare a energiei electrice și termice, însușirea și extinderea aplicării surselor netradiționale de energie, reducerea consumului de energie la unitatea de producție în întreprinderile industriale;

biotehnologii moderne și metode de sinteză a compușilor chimici de obținere a preparatelor pentru agricultură, medicină, industria farmaceutică, industria alimentară. Elaborarea unor elemente de biotehnologie și ameliorare a selecției pentru obținerea unor soiuri de culturi rezistente la condițiile nefavorabile, boli și dăunători, precum și reproducerea accelerată și ocrotirea plantelor prețioase;

tehnologii avansate de obținere a materialelor noi cristaline și semiconductoare amorse, semimetale și supraconductoare cu proprietăți avansate pentru crearea aparatelor pe bază de micro- și optoelectronică, și a tehnologiilor principial noi. Cercetarea unor domenii noi de utilizare a electricității în scopul perfecționării proceselor tehnologice existente și elaborării tehnologiilor electrofizice avansate crearea în baza lor a noilor tipuri de utilaje și aparate și implementarea lor în industrie și agricultură;

utilizarea în complex a zăcămintelor din republică, valorificarea deșeurilor agriculturii și industriei alimentare;

soluții tehnice la construcția obiectelor în condiții de înaltă seismicitate;

elaborarea și aplicarea unor noi tehnologii informaționale în ramurile economiei naționale;

studierea problemelor actuale ale medicinei ținându-se cont de particularitățile regionale și situația ecologică;

securitatea ecologică;

studierea problemelor economice, sociale, politice și culturale ale republicii.

3.8. Antreprenoriatul

Considerând antreprenoriatul drept una dintre direcțiile principale ale restructurării economiei,

Guvernul intenționează să promoveze o politică de luare în considerare a intereselor reciproce ale antreprenorilor și statului, să perfecționeze mecanismul de interacțiune a structurilor antreprenoriale cu organele puterii de stat și teritoriale.

În anul 1994 Guvernul va aproba Programul de stat de susținere a antreprenoriatului și micului business ce cuprinde măsurile susținerii de către a antreprenoriatului, în conformitate cu Legea "Cu privire la susținerea și protecția micului business", și va acționa prin intermediul Fondului de stat pentru susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea micului business prin creditarea proiectelor cu mijloacele Fondului și prin participarea cu cotă-parte a acestuia, la finanțarea unor proiecte antreprenoriale de înaltă eficiență. Se prevede fundamentarea proiectelor la nivelul cerințelor internaționale (planurilor-business), iar înseși proiectele urmează a fi supuse unei expertize independente.

Susținerea de către stat a antreprenoriatului se va concentra asupra următoarelor obiective:

impunerea fiscală avantajoasă;

atragerea întreprinderilor particulare la realizarea programelor și comenzilor de stat cu destinație specială;

facilitarea accesului antreprenorilor la creditele străine obținute de stat;

reglementarea încasării plăților pentru аренда încăperilor și serviciile comunale de la agenții antreprenoriatului mic;

dezvoltarea, cu ajutorul organelor locale ale puterii, a rețelei de centre informaționale, precum și de firme speciale, care să furnizeze date informative pe baze comerciale;

extinderea, inclusiv cu utilizarea mijloacelor tehnice, a sistemului de instruire a antreprenorilor, ce include bazele organizării businessului și managementului, etica și tradițiile antreprenoriale din țările dezvoltate;

dezvoltarea infrastructurii financiare, orientate spre activitatea în comun cu micul business, acordarea ajutorului la crearea unor bănci specializate și rețele de filiale ale acestora, societății de creditare reciprocă, fonduri investiționale și alte instituții financiare pentru realizarea în comun a proiectelor antreprenorilor, asociațiilor și uniunilor acestora;

susținerea activității antreprenoriatului, micului business la studierea și însușirea piețelor noi de desfacere a producției și de prestare a serviciilor.

3.9. Activitatea economică externă, dezvoltarea potențialului de export

Guvernul va continua politica de sporire a potențialului de export, liberalizare a comerțului exterior, integrare a economiei țării în economia mondială.

În acest scop Guvernul consideră necesar:

a colabora cu comunitățile economice (C.E.E., C.S.I., țările bazinului Mării Negre, Convenția Dunăreană etc.), cu organizațiile financiare internaționale și statele-donatoare la atragerea creditelor investiționale și utilizarea lor pentru dezvoltarea potențialului de export al republicii;

a perfecționa baza legislativă, reglementând aspectele de drept ale funcționării investitorilor străini în scopul instaurării unui regim stabil și favorabil pentru investițiile străine vizînd impozitele, reglementarea valutară și de comerț exterior, inclusiv acordarea unui regim preferențial special pentru investițiile în ramurile prioritare ale statului;

a efectua liberalizarea în continuare a exportului, simplificarea procedurilor vamale, a crea un sistem de subvenționare a exportului;

a participa, în interesele republicii, la dezvoltarea infrastructurii sistemului energetic al Federației Ruse și României;

a crea în republică o rețea de centre pentru pregătirea cadrelor în domeniul dreptului internațional și comerțului exterior.

Guvernul, pornind de la necesitatea sporirii exportului de mărfuri și prestării de servicii, va tinde spre menținerea poziției Republicii Moldova pe piețele de mărfuri ale țărilor din C.S.I., spre întreținerea unor relații stabile de producție și comerciale cu întreprinderile din țările învecinate - România și Ucraina; spre extinderea exportului pe noi piețe, acordînd o deosebită atenție comerțului cu țările în curs de dezvoltare.

Politica în domeniul importului va fi orientată spre obținerea accesului pe noi piețe de materie primă pentru asigurarea necesităților republicii, găsirea unor surse alternative de asigurare a Moldovei cu resurse energetice; susținerea importului de utilaje și tehnologii moderne; protecționism; apărarea intereselor producătorilor țării pe piața internă.

4. MĂSURILE URGENTE ÎN DOMENIUL POLITICII SOCIALE

Politica socială a Guvernului va fi orientată spre crearea pentru fiecare cetățean apt de muncă a unor condiții ce îi vor permite să-și mențină bunăstarea personală și a familiei sale prin munca și spiritul său întreprinzător, prin sporirea asistenței sociale cu destinație specială din partea statului, în primul rând, pentru grupele de cetățeni puțin asigurați.

4.1. Angajarea forței de muncă și remunerarea

Guvernul va continua să țină sub un control permanent problemele utilizării forței de muncă și șomajul. Cele mai imperioase probleme ce necesită a fi soluționate pe parcursul anilor 1994-1995 sînt: elaborarea programelor republican și locale de utilizare a forței de muncă în anii 1994 și 1995; revizuirea actelor legislative și normative ce vizează utilizarea forței de muncă și șomajul; aducerea statisticii forței de muncă și șomajului în corespundere cu cerințele Organizației Internaționale a Muncii;

încheierea acordurilor interstatale cu țările C.S.I. și cele occidentale cu privire la reglementarea proceselor de migrație a forței de muncă;

ratificarea convențiilor O.I.M. privind utilizarea forței de muncă, șomajul și protecția socială a șomerilor;

dezvoltarea în continuare a infrastructurii pieței muncii și perfecționarea mecanismelor ei;

intensificarea procesului de pregătire profesională, perfecționare și orientare profesională a șomerilor în scopul înlăturării discordanței dintre cerere și ofertă pe piața muncii;

organizarea pe scară largă a lucrărilor publice în scopul creării de locuri temporare de muncă pentru șomeri sau persoanele cu program de muncă redus.

Odată cu stabilizarea și înviorarea economiei vor fi reexaminat condițiile protecției sociale a șomerilor în partea ce se referă la majorarea termenelor de plată a ajutoarelor de șomaj și simplificarea procedurii de primire a acestora.

Va fi menținut la un nivel profesional înalt sistemul informațional computerizat al serviciului pentru utilizarea forței de muncă (baza de date privind șomerii și locurile de muncă libere, nivelul profesional etc.).

În scopul intensificării motivării muncii, protecției veniturilor provenite din muncă, Guvernul va continua reforma retribuirii muncii, realizînd-o în îmbinare cu măsurile de liberalizare a prețurilor, ceea ce prevede:

asigurarea nivelului minim garantat de stat al salariului, stabilit în funcție de condițiile economice concrete, și reexaminarea lui sistematică;

perfecționarea în continuare a sistemului de retribuire a muncii angajaților din sfera bugetară în baza Rețelei tarifare unice de salarizare;

trecerea la reglementarea tarifară a salariului la nivel ramural și de întreprindere prin încheierea acordurilor tarifare ramurale și a contractelor colective;

reglementarea folosirii mijloacelor pentru retribuirea muncii prin mecanismul de impozitare;

elaborarea unui mecanism de responsabilitate materială a agenților economici pentru neachitarea la timp cu salariații;

perfecționarea legislației cu privire la indexarea veniturilor și economiilor populației, simplificarea mecanismului aplicării ei.

4.2. Protecția socială a populației

În calitate de direcție principală a politicii sociale în condiții de criză este considerată de Guvern asigurarea condițiilor de funcționare a Fondului de protecție socială, precum și crearea cu ajutorul

statutului a condițiilor materiale, financiare și organizatorice de autoasigurare a populației în vederea susținerii și stimulării activității de muncă a cetățenilor pentru obținerea unor venituri suplimentare.

În acest scop Guvernul:

va efectua reforma sistemului de protecție socială a păturilor defavorizate ale populației pe baza traducerii în fapt a principiului de asistență directă;

va susține construcția caselor de locuit numai pentru păturile vulnerabile ale populației (invalizi, participanții la război și persoanele egalate în drepturi cu aceste categorii de cetățeni, pensionari, persoanele ce au avut de suferit de pe urma calamităților naturale, refugiați etc.), precum și pentru cetățenii incluși în listele de acordare a locuințelor, aflați sub protecție socială, în care scop este necesar de a reexamina Regulamentul cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldova, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri al R.S.S.M. și a Consiliului Sindicatelor din Moldova nr. 405 din 25 noiembrie 1987. Cât privește celelalte pături ale populației Guvernul va acorda sprijin prin toate mijloacele la construcția caselor de locuit din contul mijloacelor proprii ale cetățenilor, creditelor bancare, mijloacelor întreprinderilor, va găsi posibilități de repartizare a loturilor pentru construcția individuală și a caselor cooperatiste, de asigurare cu resurse materiale;

va elabora mecanismului de reglare a nivelului minim al plăților sociale (asistenței sociale) și salariului minim în funcție de oscilațiile nivelului bugetului minim de consum;

va perfecționa sistemul de asigurare cu pensii și modul de calculare a mărimii pensiilor, ceea ce va permite să se ia în considerare modificarea salariilor și raportul dintre pensie și salariu;

va susține, în comun cu organele locale, formele acceptabile de activitate antreprenorială la domiciliu a familiilor cu mulți copii și a altor categorii puțin asigurate ale populației;

va elabora și încheia acorduri interstatale de colaborare în domeniul asistenței sociale.

În calitate de măsură urgentă Guvernul prevede elaborarea normativelor sociale pentru toate grupurile social-demografice ale populației și regulamentul pentru aplicarea lor, va lua măsuri pentru ameliorarea condițiilor de trai ale familiilor cu mulți copii.

4.3. Parteneriatul social (Guvern - sindicate - patronat)

Guvernul consideră parteneriatul social drept mijloc de conciliere civică în societate. O atenție deosebită va fi acordată mecanismului tripartit de colaborare Guvern - sindicate - patronat în scopul coordonării diverselor aspecte ale politicii social-economice și menținerii unei stabilități în societate în perioada de promovare a reformelor economice.

Se creează Comisia tripartită pentru reglementarea proceselor social-economice, redresarea situației la întreprinderi și în ramuri ce țin de remunerarea și protecția muncii, soluționarea problemelor șomajului, protecția socială. Activitatea Guvernului în cadrul acestei comisii se va baza pe principiile fixate în convențiile Organizației Internaționale a Muncii și Legea Republicii Moldova "Cu privire la contractul colectiv" prin:

prezentarea și examinarea proiectelor de acte normative propuse de către parteneri ce vizează promovarea reformelor economice și asigurarea concilierii civice prin crearea unui sistem eficient de parteneriat social, ținându-se cont de interesele economice și sociale ale salariaților și patronilor;

încheierea acordurilor tripartite între Guvern, Federația Sindicatelor Independente și patronat în scopul reglementării contradicțiilor și conflictelor social-economice;

ratificarea convențiilor O.I.M. în domeniul utilizării forței de muncă, șomajului, salarizării, protecției sociale.

4.4. Învățămîntul, ocrotirea sănătății, cultură, turismul, problemele tineretului

Drept una dintre sarcinile primordiale Guvernul consideră finalizarea formării în anii 1994-1997 a bazei legislative de dezvoltare a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, consolidare a bazei lor tehnico-materiale și asigurare a protecției sociale a lucrătorilor din această sferă.

Învățămîntul. Considerînd învățămîntului drept una din ramurile prioritare ale economiei, Guvernul

va asigura:

- garantarea de către stat a învățământului mediu gratuit;
- elaborarea și realizarea începând cu anul 1994 a Programului de stat de dezvoltare a învățământului, crearea Consiliului pentru reforma învățământului;
- organizarea pregătirii și perfecționării cadrelor de tip nou pentru organele administrației de stat, științei și economiei naționale;

- reexaminarea structurii și a conținutului programelor la toate nivelurile de învățământ, ținându-se cont de practica mondială avansată și de cerințele perioadei de tranziție la relațiile de piață;

- elaborarea mecanismului de eliberare a licențelor și acreditare a instituțiilor de învățământ;

- crearea capacităților de producere a utilajului pentru învățământ;

- garantarea condițiilor pentru instruirea în limba maternă a copiilor minorităților naționale;

- trecerea scrisului găgăuz la grafia latină;

- reexaminarea direcțiilor și metodelor principale de pregătire și recalificare a specialiștilor pentru economia națională, integrarea proceselor de pregătire a cadrelor pentru producție și știință, ținându-se cont de programele internaționale de instruire;

- elaborarea unor standarde de stat în sfera învățământului, care să corespundă nivelului internațional.

Ocotirea sănătății. Considerând ocotirea sănătății drept una dintre ramurile prioritare, Guvernul prevede:

- menținerea sistemului de asistență medicală gratuită și crearea condițiilor de trecere treptată la medicina de asigurare și sistemul privat de ocotire a sănătății;

- crearea Fondului extrabugetar de asigurare a sănătății din contul mijloacelor agenților economici, bugetului de stat, Fondului social și asigurării benevole a cetățenilor;

- perfecționarea sistemului epidemiologic de stat, modificarea activității de pregătire și perfecționare a cadrelor medicale în corespundere cu cerințele internaționale;

- elaborarea programului republican și a unor programe locale de dezvoltare a asistenței medicale, producere a utilajului medical și substanțelor medicamentoase;

- integrarea internațională a ocotirii sănătății.

Cultura. În scopul renașterii și dezvoltării continue a potențialului cultural al republicii Guvernul preconizează:

- stabilirea priorităților politicii de stat în domeniul culturii al republicii Guvernul preconizează:

- stabilirea priorităților politicii de stat în domeniul culturii (anul 1994) asigurarea realizării Programului de Stat de dezvoltare a culturii;

- susținerea materială și morală a oamenilor de creație (scriitori, compozitori, pictori etc.) pentru crearea lucrărilor artistice de valoare;

- trecerea în Registrul de stat a obiectelor culturale de importanță istorică și națională (anii 1994-1995);

- crearea Fondului de susținere a culturii (anul 1994);

- readucerea în patrimoniul național a valorilor de cultură și cult din străinătate;

- crearea unui centru informativ de valori istorice și culturale naționale;

- activizarea schimbului de valori culturale cu alte state și organizațiile internaționale de cultură.

Turismul. Pornind de la condițiile favorabile naturale, materiale și de transport existente, Guvernul va contribui la dezvoltarea turismului ca domeniu important de acumulare a veniturilor de către stat și populație, atragere a investițiilor, crearea a locurilor de muncă, ca mijloc de familiarizare a cetățenilor din alte state cu istoria, economia și cultura republicii.

Problemele tineretului. Realizarea politicii statului în domeniul problemelor tineretului presupune crearea în anii 1994-1995 a bazei normative respective. În acest scop va fi elaborat și realizat mecanismul de protecție socială a tineretului, asigurând finanțarea la nivel a măsurilor în acest domeniu. Vor fi întreprinse măsuri pentru consolidarea bazei materiale a sportului. În calitate de documente de bază vor fi aprobate Concepția dezvoltării culturii fizice și sportului în perioada anilor 1995-2000 și Programul "Sănătate".

4.5. Protecția mediului înconjurător

Guvernul, în conformitate cu Legea privind protecția mediului înconjurător, va asigura:

promovarea politicii de utilizare rațională a resurselor naturale, în special a solului, apei și subsolului. Va crește volumul lucrărilor de studiu și valorificare a noilor zăcăminte de materii prime minerale, precum și a noilor tipuri de minerale utile;

- evaluarea - în baza monitoringului - a stării ecologice a diverselor complexe naturale și a tendinței schimbărilor ce au loc în acestea. Vor fi evidențiate problemele prioritare și zonele critice pentru adoptarea unor măsuri urgente;

elaborarea și realizarea unor planuri teritoriale de acțiune în scopul asanării mediului înconjurător, în primul rând, în domeniul ameliorării solurilor și protecției resurselor acvatice. Parlamentului i se vor prezenta anual raporturi despre starea mediului înconjurător;

crearea unor mecanisme calitativ noi de reglementare ecologico-economică (sistemul de impozite și plăți), care să asigure folosirea rațională a resurselor naturale și protecția eficientă a mediului înconjurător;

efectuarea cercetărilor și soluționarea practică a problemelor ce țin de păstrarea și restabilirea celor mai importante sisteme ecologice, crearea unor rezervații naturale și teritorii ocrotite de stat.

Republica își va extinde cadrul colaborării internaționale în domeniul protecției mediului înconjurător, se va include activ în realizarea convențiilor internaționale respective, la care ea a aderat. Vor fi menținute relațiile cu România și Ucraina în ce privește elaborarea și realizarea unor proiecte comune pentru soluționarea problemelor ecologice de interes reciproc.

5. DEZVOLTAREA AUTOADMINISTRĂRII LOCALE ȘI PROBLEMELE REGIONALE

Guvernul își asumă sarcina să soluționeze în mod practic principalele probleme de formare a organelor administrării locale pe baze economice noi.

Se prevede acordarea unei independențe reale, mai depline organelor locale în ceea ce privește dirijarea proceselor sociale și economice, în care scop vor fi revăzute caracterul și formele raporturilor dintre organele centrale și locale ale puterii executive, se va efectua descentralizarea bugetului de stat în sensul înzestrării organelor teritoriale cu proprietate municipală reală și a bugetelor locale cu o bază suficientă de profit.

În acest scop în trimestrul III, 1994 va fi prezentat Parlamentului proiectul legii "Cu privire la proprietatea municipală" și va fi adoptat Regulamentul "Cu privire la întreprinderea municipală", vor fi operate corectări în actele normative în vigoare ce reglementează modul de trecere a obiectelor în proprietate municipală și asigură funcționarea normală a proprietății municipale, în special la etapa inițială de constituire a acesteia.

În calitate de probleme primordiale Guvernul scoate în prim plan următoarele probleme regionale:

acordarea asistenței și susținerea de către stat a raioanelor din sudul republicii. În acest scop va fi elaborat Programul dezvoltării raioanelor din sudul Republicii Moldova în perioada de până în anul 2000 (trimestrul I, 1995) și dezvoltării în continuare (cu implicarea investițiilor străine) a sistemelor de irigație;

crearea condițiilor pentru dezvoltarea mai echilibrată a capitalei republicii - orașul Chișinău și a suburbiilor lui;

restabilirea relațiilor economico-sociale și de transport cu raioanele din Estul republicii, asigurarea unității sistemului bugetar, creditar și bancar, gestiunii statistice.

Guvernul va continua să ia măsuri pentru lichidarea urmărilor conflictului armat din zona Nistreană, compensarea daunelor materiale suportate de cetățeni, restabilirea locuințelor distruse, acordarea facilităților și plăților cuvenite familiilor care au avut de suferit, intensificarea controlului asupra realizării decretelor Președintelui Republicii Moldova și a hotărârilor Parlamentului și Guvernului, adoptate anterior în legătură cu aceste acțiuni și care și-au păstrat valabilitatea până în prezent.

6. MENȚINEREA ORDINII PUBLICE ȘI COMBATEREA CRIMINALITĂȚII

Asigurînd ordinea publică, Guvernul Republicii Moldova se va conduce de legislație, ținînd cont de realitățile noilor relații economice și sociale, interacțiunea puterilor legislativă, executivă și judecătorească.

Guvernul va asigura executarea tratatelor și convențiilor internaționale ce țin de asistența juridică, de codul civil și penal, deciziile judecătorilor din țări străine.

Se prevede crearea unui centru de expertiză juridică, statistică juridică și a criminalității, asigurarea informatizării organelor de drept, interacțiunii lor cu centrele de cercetare din alte țări. Va fi asigurată integrarea Republicii Moldova în sistemul de combatere a criminalității "Interpol". Vor fi elaborate și realizate programe de combatere a narcomaniei, pentru profilaxia infracțiunilor în conformitate cu convenția O.N.U. despre drepturile copilului.

Se prevede crearea unui fond de stat pentru susținerea victimelor crimelor, protecția martorilor și victimelor acțiunilor criminale. În decursul anului 1994 Guvernul va prezenta Parlamentului spre aprobare noile coduri: Codul penal și Codul cu privire la contravențiile administrative, proiectul de lege cu privire la adoptarea socială a persoanelor ce și-au ispășit pedeapsa penală.

Pentru ca organele de drept să-și poată desfășura mai operativ activitatea vor fi luate măsuri privind dotarea lor cu mijloace tehnice și materiale speciale. Totodată, se iau măsuri de ridicare a nivelului profesionist în munca organelor de drept, de perfecționare a metodelor de combatere a criminalității organizate și delictelor economice.

Guvernul va contribui la dezvoltarea activității organizațiilor obștești ale consumatorilor pentru efectuarea controlului și supravegherii asupra activității comerciale.

7. POLITICA ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII NAȚIONALE

Guvernul va întreprinde măsuri pentru realizarea unei politici interne și externe, orientate spre neadmiterea conflictelor sociale și interetnice, evitarea implicării republicii în acțiuni militare.

În acest domeniu principala activitate va fi orientată spre:

menținerea păcii și înțelegerii în țară, respectarea drepturilor omului, asigurarea securității vieții și averii lui;

perfecționarea profesională a cadrelor de poliție, carabinieri și ale organelor securității naționale, înzestrarea lor cu mijloace moderne de serviciu;

promovarea unei politici externe neutre și de colaborare economică cu toate țările interesate;

consolidarea Forțelor Armate ale Republicii Moldova fără mărimea contingentului de militari, pe baza perfecționării instruirii efectivului atât cu forțe proprii, cât și prin colaborare cu forțele armate ale altor țări, asigurînd neîncadrarea republicii în structurile militare interstatale.

Guvernul Republicii Moldova va continua politica de extindere a relațiilor cu statele a căror politică nu cauzează prejudicii intereselor politice și economice ale țării noastre și contribuie la consolidarea încrederii și securității, inclusiv în cadrul Programului "Parteneriatul pentru pace".

8. POLITICA EXTERNĂ

În scopul apărării intereselor naționale ale Republicii Moldova în domeniul politicii externe Guvernul își va concentra eforturile asupra următoarelor direcții principale:

consolidarea independenței și suveranității statului prin intermediul conlucrării fructuoase cu Organizația Națiunilor Unite și organisme sale specializate, cu C.S.C.E., N.A.T.O. Se vor extinde relațiile cu Uniunea Europeană și Comunitatea Statelor Independente (C.S.I.);

coordonarea eforturilor ministerelor și departamentelor în scopul elaborării cadrului juridic necesar pentru atragerea efectivă a investițiilor străine de capital;

intensificarea legăturilor cu organizațiile financiare internaționale, în special cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare în vederea asigurării cu mijloacele necesare a procesului de reformă a economiei naționale;

extinderea relațiilor economice cu țările riverane Mării Negre și țările dunărene;

semnarea Convenției Europene a Drepturilor Omului, precum și a altor documente sub egida Uniunii Europene, cu privire la respectarea drepturilor omului și a drepturilor minorităților naționale;

dezvoltarea în continuare a raporturilor prioritare cu România, Rusia, Ucraina și Belarus, colaborarea activă cu S.U.A., Franța, Germania, Italia, Turcia și cu alte state pentru a obține sprijin la consolidarea proceselor de democratizare a țării și reformare a economiei sale;

deschiderea unor noi ambasade și ridicarea eficienței de pe urma activității lor;

încadrarea mai activă a Republicii Moldova în viața spirituală a comunității internaționale prin contacte permanente cu organizațiile guvernamentale și neguvernamentale, inclusiv prin participarea la UNESCO Uniunea Latină, mișcarea francofonei și alte organisme internaționale.

În viitorul apropiat Guvernul va prezenta Parlamentului spre aprobare proiectul de lege "Cu privire la concepția politicii externe a Republicii Moldova".

* * *

Guvernul își asumă obligația de a crea în colaborare cu Parlamentul condițiile de drept necesare pentru aplicarea eficientă a prezentului program, și va organiza, în comun cu ministerele, departamentele și organele autoadministrării locale, munca operativă de realizare a principalelor lui prevederi. Controlul realizării îl vor efectua organele corespunzătoare ale puterii și administrației de stat, organizațiile obștești, populația și mijloacele de informare în masă.

Măsurile primordiale de realizare a Programului de activitate a Guvernului urmează să fie revăzute și completate anual, precum și să fie elaborate propuneri privind perfectarea bazei legislative de gospodărire și reglementare a relațiilor sociale.

Anexa nr. 1
la Programul de activitate a
Guvernului Republicii Moldova
pentru anii 1994-1997

INDICATORII PRINCIPALI al pronosticului dezvoltării social-economice a Republicii Moldova pe anii 1994-1995

Denumirea indicatorilor	Unitatea de măsură	1993, efectiv	1994 preliminar	1995 pronostic*
1	2	3	4	5
Produsul social global (în prețuri comparabile cu cele din anul 1992), în % față de anul precedent	mil.lei	393 98,9	320 81	354 110
Produsul intern brut (în prețuri comparabile cu cele din anul 1992), în % față de anul precedent	"	210 97,1	170 81	178 105
Produsul material net (în prețuri comparabile cu cele din anul 1992), în % față de anul precedent	"	160 96,1	128 80	138 108
Producția industrială (în prețuri comparabile cu cele din anul 1992), în % față de anul precedent	"	137,5 104,2	124 90	130 105
Fabricarea mijloacelor de producție (grupa "A"), în % față de anul precedent	"	67,4 102,5	60 89	62 103
Producerea articolelor de consum (grupa "B"), în % față de anul precedent	"	70,1 106,2	64 91	68 106
Producția agricolă (în prețuri comparabile cu cele din anul 1983) în toate categoriile de gospodării, în % față de anul precedent	mii lei	3552 107,2	2630 74	3300 125
Producerea produselor agricole de bază				
Cereale	mii tone	3319	1200-1500	3400
Semințe de floarea-soarelui	"	191	175	230

Sfeclă de zahăr	"	1997	1770	2400
Tutun	"	47	44	50
Plante eterooleaginoase	"	19,6	19	19
Cartofi	"	726	360	700
Legume	"	778	700	800
Fructe și pomușoare	"	1038	520	840
Struguri	"	889	550	1000
Vite și păsări (în greutate vie)	"	256	190	240
Lapte	"	906	770	880
Ouă	mil.bic.	570	400	515
Investiții capitale din contul tuturor surselor de finanțare (în prețurile reale ale anilor respectivi)**	mil.lei	121,4	571	1100
Din volumul total al investițiilor capitale:				
sfera productivă	"	63,7	268	450
sfera neproductivă	"	57,7	303	650
Mărfuri expediate cu toate tipurile de transporturi	mil.tone	170	160	170
Traficul de pasageri în transportul în comun	mild. pasagero/km	2,9	3	3
Volumul comerțului exterior, total	mil.lei	1261	4951	7700
inclusiv:				
Export	"	562	1975	3300
Import	"	699	2976	4400
Deficitul balanței comerciale	"	-137	-1001	-1100
Numărul mediu scriptic al lucrătorilor din economia națională	mii persoane	1617	1560	1500
Salariul mediu lunar al unui lucrător din economia națională	lei	30	110	190
Volumul operațiilor comerciale cu amănuntul, serviciile cu plată prestate populației (în prețuri reale)	mil.lei	580	2600	4400
Veniturile bănești ale populației, total	"	708	3560	5980
inclusiv:				
salariul	"	416	2060	3500
pensii, indemnizații, burse etc.	"	131	765	1300
Cheltuieli bănești și economii	"	600	3055	5200
Suma cu care veniturile depășesc cheltuielile	"	108	504	780

* Pronosticul preliminar, calculat de Ministerul Economiei, Centrul de Studiere a Problemelor Pieței al Academiei de Științe a Moldovei și Ministerul Economiei.

** Fără raioanele din stînga Nistrului.

Anexa nr.2
la Programul de activitate a
Guvernului Republicii Moldova
pentru anii 1994-1997

LISTA
actelor normative care vor fi elaborate în perioada anilor 1994-1997

nr. d/o	Denumirea actului normativ	Termenul elaborării	Responsabil de elaborare
1	2	3	4
I. Proiecte de legi			
<i>a) Reforma economică</i>			
1.	Privind incriminarea evaziunii fiscale	1994	Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne
2.	Cu privire la operațiunile valutare	trimestrul IV, 1994	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, Banca Națională a Moldovei
3.	Cu privire la cecuri	trimestrul IV, 1994	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, Banca Națională a Moldovei
4.	Cu privire la sponsorizare	1994	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei
5.	Cu privire la holdinguri	1995	Ministerul Economiei
6.	Cu privire la auditing	1995	Ministerul Finanțelor
7.	Privind contractul de management	1995	Ministerul Economiei, Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat
8.	Cu privire la fondurile și societățile de investiții	1995	Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
9.	Cu privire la activitatea economică a organizațiilor obștești și social-politice	1995	Ministerul Economiei
10.	Privind asigurarea investitorilor în caz de investiții riscante	1995	Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
11.	Cu privire la protecția concurenței	1995	Ministerul Economiei, Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, Ministerul Finanțelor
12.	Privind amortizarea și evaluarea capitalului	1995	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei
13.	Codul funciar	1996	Ministerul justiției
<i>b) Potențialul de producție</i>			
14.	Despre bazele politicii industriale	1994	Ministerul Industriei, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
15.	Cu privire la construcțiile capitale	trimestrul IV, 1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
16.	Despre transporturi	trimestrul IV, 1994	Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
17.	Cu privire la drumuri	trimestrul IV, 1994	Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
18.	Cu privire la conservarea energiei	trimestrul IV, 1994	Ministerul Economiei
19.	Codul transportului auto	1994	Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
20.	Cu privire la Aviația Civilă	1994	Administrația de Stat a Aviației Civile
21.	Codul transportului feroviar	trimestrul I, 1995	Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
22.	Codul transportului naval intern	trimestrul I, 1995	Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
23.	Cu privire la apa potabilă	trimestrul III, 1994	Ministerul Serviciilor Comunale și Exploatarei Fondului de Locuințe, Ministerul Agriculturii și Alimentației
24.	Despre energetică	1995	Departamentul Energetică, Resurse Energetice și Combustibil
25.	Cu privire la sistemul informațional unitar	1995	Ministerul Comunicațiilor și Informaticii, Ministerul Economiei

<i>c) Problemele științei și sferei tehnico-științifice</i>			
26.	Cu privire la brevetele de invenții	trimestrul III, 1994	Ministerul Economiei, Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale
27.	Cu privire la mărcile comerciale	trimestrul III, 1994	Ministerul Economiei, Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale
28.	Cu privire la calitatea construcțiilor	1995	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor, Ministerul Justiției
29.	Cu privire la certificare	1995	Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică
<i>d) Domeniul social</i>			
30.	Cu privire la bugetul minim de consum	trimestrul III, 1994	Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor
31.	Cu privire la fondurile nestatale de pensii	trimestrul IV, 1995	Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor
32.	Legea învățământului în Republica Moldova	trimestrul III, 1994	Ministerul Învățământului
<i>e) Alte domenii de activitate</i>			
33.	Cu privire la rezervele materiale și rezervele de mobilizare ale statului	trimestrul III, 1994	Direcția Generală pentru Rezervele Materiale
34.	Cu privire la Fondul teritoriilor protejate de stat	trimestrul IV, 1994	Departamentul Protecția Mediului Înconjurător
35.	Cu privire la expertizarea ecologică	trimestrul IV, 1994	Departamentul Protecția Mediului Înconjurător
36.	Cu privire la alegerile în organele de autoadministrare locală	1994	Cancelaria de Stat a Republicii Moldova
37.	Cu privire la sistemul judiciar	1994	Ministerul Justiției
38.	Cu privire la Curtea Constituțională	1994	Ministerul Justiției, Judecătoria Supremă
39.	Cu privire la Judecătoria Supremă	1994	Judecătoria Supremă, Ministerul Justiției
40.	Cu privire la regimul și modul de utilizare a substanțelor toxice	trimestrul I, 1995	Departamentul Protecția Mediului Înconjurător, Ministerul Sănătății
41.	Regimul juridic al Camerei de Comerț	trimestrul I, 1995	Ministerul Justiției, Departamentul Comerțului
42.	Cu privire la amenajarea localităților	trimestrul IV, 1995	Ministerul Serviciilor Comunale și Exploatarea Fondului de Locuințe, Ministerul Sănătății
43.	Cu privire la tribunalele militare	1995	Ministerul Justiției
44.	Cu privire la avocatură	1995	Colegiul de Avocați, Ministerul Justiției
45.	Cu privire la Arbitrajul internațional	1995	Arbitrajul de Stat al Republicii Moldova, Ministerul Justiției
46.	Cu privire la combaterea criminalităților organizate	trimestrul IV, 1994	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Republicii Moldova
47.	Cu privire la prevenirea protecționismului și corupției	trimestrul IV, 1994	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Republicii Moldova
II. Proiecte de hotărâri ale Guvernului			
<i>a) Reforma economică</i>			
48.	Regulamentul-model al întreprinderii municipale	1994	Ministerul Economiei
49.	Regulamentul cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat și de arendă în societăți	1994	Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat

	pe acțiuni		
50.	Mecanismul de formare a prețurilor libere	trimestrul III, 1994	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei
51.	Elaborarea documentelor normative și metodologice privind crearea infrastructurii pieței, orientate spre businessul mic	trimestrul IV, 1994	Ministerul Economiei
52.	Elaborarea instrucțiunilor metodice și bazei normative necesare pentru elaborarea și realizarea programelor complexe și speciale pe termen lung în anii 1994-1995	trimestrul IV, 1994	Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, Academia de Științe a Moldovei, alte ministere și departamente interesate
<i>b) Potențialul de producție</i>			
53.	Cu privire la Regulamentul despre arhitectul-șef al organului administrativ local	1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor
54.	Despre Regulamentul privind verificarea proiectelor în construcții	1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor
55.	Cu privire la contorizarea apei, gazului și energiei termice la populație, instituții publice și agenții economici	1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor
56.	Cu privire la concepția construcției locative	1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor
57.	Cu privire la dezvoltarea construcției locative individuale și creditare ei	trimestrul II, 1995	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției Ministerul Agriculturii și Alimentației
58.	Cu privire la construcția locativă cooperatistă	trimestrul IV, 1995	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor, Ministerul Serviciilor Comunale și Exploatarea Fondului de Locuințe, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției
59.	Cu privire la crearea Fondului de geodezie și cartografie	1994	Departamentul Arhitecturii și Construcțiilor
60.	Regulamentul cu privire la modul de evaluare a pământului și folosire a pământurilor destinate industriei, transportului	trimestrul IV, 1994	Ministerul Agriculturii și Alimentației
<i>c) Problemele științei și sferei tehnico-științifice</i>			
61.	Cu privire la măsurile de perfecționare a elaborării și realizării programelor	1994	Ministerul Economiei
62.	Cu privire la finanțarea programelor complexe de stat și speciale ce urmează a fi elaborate și realizate în anii 1994-1997	1994	Ministerul Economiei
<i>d) Domeniul social</i>			
63.	Cu privire la măsurile de susținere a cetățenilor socialmente vulnerabili și a familiilor sărace	1994	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
64.	Cu privire la aprobarea Modulului de determinare a minimului de existență	1994	Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor
65.	Cu privire la aprobarea "Metodicii de depistare și evidență a cetățenilor socialmente vulnerabili și a familiilor sărace"	1994	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor
66.	Cu privire la aprobarea modulului de apreciere și evidență a veniturilor, ce nu provin din salariu	1995	Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Economiei